



## Research Article

# Sociological Explanation of Modern Identity in Ahvaz and the Factors affecting it

F. Hatami Kakesh<sup>1</sup>, N. Ider<sup>2\*</sup>, AA. Hesabi<sup>3</sup>

1. PhD student in Political Sociology, Shoushtar Branch, Islamic Azad University, Shoushtar, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Political Sociology, Shoushtar Branch, Islamic Azad University, Shoushtar, Iran.  
Corresponding author: n.eider@iau-shoushtar.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Political Sociology, Shoushtar Branch, Islamic Azad University, Shoushtar, Iran.

### Abstract

Identities, traits and characteristics, social relationships, maps and membership in social groups are what determine a person's identity. Modern identity has arisen from new developments that along with the changes resulting from globalization and scientific and technological advances, have occurred in various dimensions of the bio-world of actors and human agencies, and every day we see the spread of this type of identity in the regions. We are different in the world. Correspondingly, individuals' perceptions of themselves, others, and the international community, especially among young people, are changing. This study was conducted to investigate the factors affecting the increasing tendency to modern identity among the youth of Ahvaz. Therefore, 384 young people aged 18-42 living in Ahvaz were interviewed using a quantitative method. The data collection tool was a researcher-made questionnaire that was distributed among these individuals and the data were collected. Findings show that the variables of age, gender, education, socio-economic status, new leisure spending styles and the use of virtual social networks, affect the strengthening of modern identity. According to the results of multivariate regression analysis, the strongest relationship is the relationship between the use of virtual social networks and modern identity with a beta value of 0.305. Accordingly, the use of virtual social networks has been effective on the tendency of young people to modern identity and its dimensions; That is, by increasing or decreasing the use of these networks, the tendency of young people to modern identity and its dimensions will be strengthened or weakened. Among the dimensions of modern identity, only the variable of progressiveness had no significant relationship with the use of virtual social networks. In total, the above factors explain 0.517% of the tendency of young people towards modern identity.

**Keywords:** Modern identity, use of virtual social networks, new styles of leisure, socio-economic status, youth.

**Citation:** F. Hatami Kakesh, N. Ider, AA. Hesabi. (2022). Sociological Explanation of Modern Identity in Ahvaz and the Factors affecting it. . Journal of Social Psychology. 9(62), 97-112.

## تبیین گرایش به هویت مدرن در شهر اهواز و عوامل مؤثر بر آن

فرزین حاتمی کاکش<sup>۱</sup>، نسیه ایدر<sup>۲</sup>، احمدعلی حسینی<sup>۳</sup>

۱. دانشجوی دکتری، گروه جامعه‌شناسی سیاسی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران.  
۲. استادیار گروه جامعه‌شناسی سیاسی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران. نویسنده مسئول: n.eider@iau-shoushtar.ac.ir  
۳. استادیار گروه جامعه‌شناسی سیاسی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران.

### چکیده

هویت‌ها، صفات و خصوصیات، روابط اجتماعی، نقش‌ها و عضویت در گروه‌های اجتماعی هستند که کیستی یک فرد را تعیین می‌کنند. هویت مدرن برخاسته از تحولات نوینی است که به همراه تحولات ناشی از جهانی‌شدن و پیشرفت‌های علمی و تکنولوژی، در ابعاد مختلف زیست‌جهان کنشگران و عاملیت‌های انسانی رخ داده است و هر روز شاهد گسترش این نوع از هویت در مناطق مختلف جهان هستیم. متناظر آن تلقی افراد از هویت خود، دیگران و جامعه‌ی جهانی به‌ویژه بین جوانان در حال تغییر و دگرگونی است. این پژوهش به منظور بررسی عوامل تأثیرگذار بر افزایش گرایش به هویت مدرن بین جوانان شهر اهواز انجام شده است. از این رو ۳۸۴ نفر از جوانان ۱۸-۴۲ سال ساکن شهر اهواز با استفاده از روش کمی مورد مصاحبه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ی محقق‌ساخته بود که بین این افراد توزیع شد و داده‌ها گردآوری شدند. یافته‌ها نشان می‌دهد که متغیرهای سن، جنس، تحصیلات، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت و کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی، بر تقویت هویت مدرن تأثیرگذار است. مطابق با نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره، قوی‌ترین رابطه، ارتباط موجود میان کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی و هویت مدرن با مقدار  $0.305$  است. بر این اساس، به کار بردن شبکه‌های اجتماعی مجازی بر گرایش جوانان به هویت مدرن و ابعاد آن مؤثر بوده است؛ یعنی با افزایش یا کاهش استفاده از این شبکه‌ها، گرایش جوانان به هویت مدرن و ابعاد آن تقویت و یا تضعیف خواهد شد. از بین ابعاد هویت مدرن، تنها متغیر ترقی‌خواهی با کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی، رابطه‌ی معنی‌داری نداشته است. در مجموع عوامل فوق در مجموع  $0.517$  درصد از گرایش جوانان به هویت مدرن را تبیین می‌کنند.

**کلمات کلیدی:** هویت مدرن، کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی، سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت، پایگاه اجتماعی-اقتصادی، جوانان

## مقدمه

هویت در فرهنگ لغت آکسفورد (۲۰۲۰) به شرح ذیل تعریف شده است: «خصوصیات، احساسات و باورهایی که باعث تمایز افراد از یکدیگر می‌شود، هویت یک شخص نامیده می‌شود. فرهنگ‌های دیگر به هویت به عنوان «شرایط لازم برای یک شخص خاص بودن» اشاره کرده‌اند. گیدنز دو ویژگی استمرار و تمایز را در هویت شخصی مدنظر قرار می‌دهد. وی معتقد است هویت شخصی نوعی خصیصه متمایز، یا حتی مجموعه‌ای از خصیصه‌های متمایز نیست که در اختیار فرد قرار گرفته باشد. هویت شخصی در حقیقت همان «خود» است که شخص آن را به‌عنوان بازتابی از زندگی‌نامه‌اش می‌پذیرد. در این جا نیز هویت به معنای تداوم فرد در زمان و مکان است. ولی هویت شخصی عبارت است از همین تداوم، اما به صورت بازاندیشانه که شخص از آن به عمل آورده است (گیدنز، ۱۳۹۹).

گافمن معتقد به وجود تفاوت میان هویت اجتماعی و هویت شخصی است. هویت شخصی نسبتاً سازگار، منحصر به فرد بودن، تجسم‌یافته و رشته‌ای از واقعیات مشخصاً فردی را با هم تلفیق می‌کند که همچون سرگذشت یا زندگی‌نامه‌ی فرد سازمان می‌یابد. هویت‌های اجتماعی و شخصی، در وهله‌ی اول بخشی از دغدغه‌ها و تعاریف دیگران از فردی است که تعیین هویت او مورد نظر است (جنکینز، ۱۴۰۰). اریکسون (۲۰۱۸) هم معتقد است هویت دارای دو جزء است: نخست «یکی شدن خود» و دیگری «مشارکت با دیگران در بعضی از اجزای ذاتی» (عاملی، ۱۳۹۹).

از دیدگاه تفسیرگرایانه‌ی برگر و لاکمن، هویت یکی از ارکان اساسی واقعیت ذهنی است که در ارتباطی جدلی با جامعه قرار می‌گیرد و سازه‌ای اجتماعی است که طی فرایند اجتماعی شدن شکل می‌گیرد. در این معنا، می‌توان هویت را همچون عنصری از عناصر فرهنگ محسوب کرد که با حس تعلق به جامعه شکل می‌گیرد؛ از طریق مشارکت اجتماعی فرد در انواع فعالیت‌های اجتماعی اعم از اقتصادی، سیاسی، و فرهنگی، دامنه گسترده‌ای می‌گیرد و فرد به واسطه انواع وسایل و راه‌های ارتباطی‌ای که جامعه در اختیارش قرار می‌دهد، در ارتباطی دو طرفه (فرد - جامعه)، هویت فردی و اجتماعی‌اش را شکل می‌دهد. هویت یکی از اجزای اصیل واقعیت ذهنی است و مانند هرگونه واقعیت ذهنی در رابطه دیالکتیکی با جامعه قرار دارد و بر اثر فرایندهای اجتماعی تشکیل می‌شود و پس از متبلور شدن باقی می‌ماند و تغییر می‌کند یا حتی در نتیجه روابط اجتماعی از نو شکل می‌گیرد. فرایندهای اجتماعی که هم در تشکیل هویت و هم در حفظ هویت دخیل‌اند، بر حسب ساختارهای اجتماعی تغییر می‌یابند (برگر و لاکمن، ۱۳۹۸).

در جوامع پیشامدرن، هویت شخصی پایدار است. اندیشه و رفتار شما در چارچوب یک جهان‌بینی محدود محصور شده و مسیر زندگی‌تان کم و بیش برای شما مشخص شده است (فاین<sup>۱</sup> و مانینی<sup>۲</sup>، ۲۰۲۰). در فرهنگ‌های سنتی، هویت کم و بیش از همان بدو تولد به ثبات می‌رسد (جی‌دان، ۱۳۹۹). در جامعه مدرن، محل وقوع فرایندهای تکوین هویت به حیات درونی افراد منتقل می‌شود. پیوندهای گروهی سست می‌شود، بین افراد و عقاید و تعلقات جمعی فاصله می‌افتد و همین امر آنان را بر آن می‌دارد تا

1. Fine
2. Manniny

فارغ از عقاید عرفی و مستقل از چارچوب‌های آیینی‌شان، جامعه را مطابق با جهان‌بینی‌ها و دلبستگی‌های شخصی خویش از نو بسازند، دگرگون کنند و یا به مقابله با آن برخیزند: ظهور فردگرایی، مستقل از رفتارها و اندیشه‌های سنتی (جی‌دان، ۱۳۹۹). هویت همچنین یک امر چند بُعدی است و از بخش‌های مختلف تشکیل شده است. یکی از مهم‌ترین ابعاد هویتی به‌خصوص در بین جوانان که به همراه تحولات ناشی از جهانی‌شدن و پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیک، شکل گرفته و روز به روز ابعاد آن گسترده‌تر می‌شود، هویت مدرن است.

کوشاfer (۱۳۹۸) در پژوهش خود، ارزش‌های مدرن را شامل تجربه‌گرایی، استدلال‌گرایی و افسون‌زدایی در نظر گرفته و استدلال‌گرایی را شامل شاخص‌هایی مانند تعبدگریزی عام، شک در نظر، نقادی، عدم تقلید و خرافاتی‌نبودن دانسته است.

مهدی‌زاده و توفیقی (۱۳۹۵) در پژوهش خود، تأثیرات حضور در فضای مجازی بر شکل‌گیری هویت مدرن دانشجویان کاربر در مقاطع مختلف تحصیلی را بررسی کرده‌اند. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که حضور دانشجویان در فضای مجازی موجب شده تا دانشجویان کاربر، بعضی از وجوه و جنبه‌های زندگی مدرن را تجربه کنند. تجربه حضور در فضای مجازی باعث تحول برخی از جنبه‌های هویت دانشجویان کاربر و شکل‌گیری هویتی سیال و بازاندیشانه شده است. همچنین نتایج بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد هر چه مدت استفاده از اینترنت بیشتر، هر چه مدت آشنایی با اینترنت بیشتر و هر چه جنبه سرگرمی اینترنت کمتر باشد، تولید اطلاعات در این فضا بیشتر و در نتیجه دستیابی به شاخص‌های هویت مدرن بیشتر می‌شود. ویژگی‌های خاص فضای مجازی موجب شده کاربران این فضا بتوانند خودهای متفاوت و گوناگونی را تجربه کنند.

نتایج یافته‌های افشاریان (۱۳۹۶) نیز نشان می‌دهد که میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، رابطه مثبت و معناداری با گرایش به هویت مدرن و هر چهار مؤلفه آن دارد. تحلیل رگرسیون دو متغیره نیز حاکی از آن است که متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی توانسته است واریانس شکل‌گیری هویت مدرن را به طور معناداری پیش‌بینی کند.

کلی<sup>۱</sup> (۲۰۱۹) در پژوهش خود با عنوان «ساخت هویت در شبکه‌های اجتماعی»، رابطه میان شکل‌گیری اشکال و ابعاد متعدد هویت اجتماعی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی را بررسی کرده است. نتایج حاکی از آن است که عضویت و میزان بهره‌مندی از شبکه‌های اجتماعی نظیر اینستاگرام، تویتر، فیس‌بوک و... بر برساخت اشکال مختلف هویت اجتماعی تأثیرگذار است، اما این برساخت، در شکل‌گیری و گرایش به هویت مدرن مشهودتر است.

گراسموک<sup>۲</sup> (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «شبکه‌های اجتماعی و هویت» نشان می‌دهد که آگاهی‌هایی که کنش‌گران از حضور در شبکه‌های اجتماعی به عنوان یک زیست‌جهان کسب می‌کنند، بر سازندهی هویت جهان‌شمول در افراد است.

1. Kelley

2. Grasmuck

یافته‌های دان<sup>۱</sup> و کاسترو<sup>۲</sup> (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «جامعه پست‌مدرن و فرد: ویژگی‌های پست مدرن» نشانگر این است که در رویکرد پست مدرن، هویت‌یابی دستخوش تحولی تاریخی شده است؛ به طوری که هویت دیگر از درونی‌سازی و به هم‌آمیزی نقش‌های اجتماعی مایه نمی‌گیرد، بلکه متأثر از صورت‌های بیرونی دلالت است. همزمان، در فرآیند فردی‌شدن، دلبستگی فرد به زیست‌جهان کلی رو به افول است. این شرایط تاریخی ویژه، امکانات مُتکثری را نسبت به دوران پیشین در اختیار فرد قرار می‌دهد تا روایتی جدید از خودِ خویش ارائه دهد. بدین ترتیب افراد از طریق انباشت منابع هویت‌ساز در پی کسب رضایت‌آنی از خودِ خویش هستند. در عین حال، کثرت عناصر و ارزش‌های هویتی مدرن نیز، بر او فشار می‌آورد. در نتیجه، جوانان در انتخاب الگوهای هویتی خویش در معرض تضاد و دوگانگی قرار می‌گیرند و ناگزیر از میان این ارزش‌های گاه‌متضاد، دست به انتخاب می‌زنند که نتیجه آن، شکل‌گیری هویت سیال و ناپایدار است.

در ایران نیز متأثر از ورود تکنولوژی و اشاعه ارزش‌های فرهنگی، شاهد تغییرات قابل توجهی در سبک زندگی افراد هستیم. تا پیش از این تحولات، منابع هویت‌ساز ملی و دینی نقش مهمی در شکل‌گیری هویت ایرانی داشته‌اند. هویت ملی به عنوان آمیزه‌ای از اشتراکات فرهنگی محلی و بومی ایران در پیوند با عناصر دین اسلام، شکل‌دهنده به هویت ایرانیان در سده‌های اخیر بوده است، اما با ورود مظاهر تمدن جدید و سبک زندگی وابسته به آن چون گسترش وسایل ارتباطی و تسهیل روابط فرهنگی، گرایش‌های جدیدی نیز به این مجموعه اضافه شده است. تعاملات جامعه سنتی ایران با جامعه غربی، منجر به پیدایش لایه‌سومی در هویت جامعه ایران در کنار لایه‌های هویت ملی و دینی تحت عنوان «هویت مدرن» گردید (فاضلی، ۱۳۹۸).

ریشه نظریه هویت در کارهای نظریه‌پردازان کنش متقابل نمادین است؛ چرا که در بحث‌های مربوط به حوزه هویت رابطه بین خود و ساختار اجتماعی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. «خود» که از مفاهیم اساسی نظریه کنش متقابل نمادین است، به عنوان سلسله‌مراتبی از هویت‌ها درک می‌شود که به واسطه درجه اهمیت تنظیم شده‌اند و رفتارهای کنشگران را در تعاملات اجتماعی تنظیم می‌کنند (ریترز، ۱۳۹۴).

گیدنز به پدیده هویت در جامعه جدید توجه کرده، و فرایند شکل‌گیری آن را شرح داده است. گیدنز بین هویت شخصی و اجتماعی تفاوتی قائل نشده و معتقد است هویت شخصی چون در یک جریان اجتماعی ساخته می‌شود، خود نوعی هویت اجتماعی است. از نظر گیدنز هویت شخصی شکل‌دهنده‌ی مسیری است که آدمی باید آن را طی مدتی که طول عمر نامیده می‌شود و از لابه‌لای قرارگاه‌های نمادین تجدّد، پیماید. در جریان زندگی هر کس دارای زندگی‌نامه‌ای است که بازتاب اطلاعات اجتماعی و روان‌شناختی موجود درباره شیوه‌ی زندگی اوست و فرد بر حسب این زندگی‌نامه زندگی می‌کند (گیدنز، ۱۳۸۸). گیدنز همچنین بر این باور است که: «هویت شخصی را باید خلق و تقریباً به طور مداوم آن را با توجه به تجربیات گاه متناقض زندگی روزمره و گرایش‌های تقطیع‌کننده‌ی نهادهای امروزی، مورد تنظیم و تجربه

قرار داد» (گیدنز، ۱۳۸۸). به اعتقاد وی، جامعه‌پذیری مدرن باعث کثرت محیط اجتماعی از یک سو و تنوع مراجع از سوی دیگر می‌شود و این دو، ایفای نقش‌های گوناگون را در پی دارند.

از نظر میشل فوکو<sup>۱</sup>، سوژه یک امر ساخته شده است و تمامی اشکال هویت، برساخته‌ی دانش<sup>۲</sup> و قدرت<sup>۳</sup> اند و بس. فوکو با تبارشناسی<sup>۴</sup> علوم انسانی جدید ادعا می‌کند که این علوم، چنان سامان یافته‌اند که ادراکی تازه و مثبت از مفهوم خود به دست دهند، مفهومی که به کلی با رویکرد مسیحی که بر انکار نفس تکیه داشت، متفاوت است (بروجردی، ۱۳۹۵). به عقیده او مفهوم تازه‌ی «خود» در علوم انسانی از طریق تأسیس مفهوم «غیر» ظاهر شد و این کار از طریق گفتار یا گفتمان‌های وابسته به نیروها و نهادهای اجتماعی قدرتمند صورت می‌گیرد. فوکو بر این باور است که انسان‌ها به چهار تکنولوژی برای فهم خودشان متوسل می‌شوند: تکنولوژی‌های تولید، تکنولوژی‌های نظام‌شناسانه‌ای، تکنولوژی‌های قدرت و تکنولوژی‌های خود. مارکس به تکنولوژی‌های تولید و میشل فوکو به تکنولوژی‌های خود علاقمند بود. فوکو درصدد نشان دادن این نکته است که چگونه غیر و من منفرد در «ما»ی جامعه پنهان می‌شود. به نظر او، مسأله تفاوت نیست، بلکه سلسله مراتب است، زیرا غیر کسی نیست که توسط او ما خود را می‌شناسیم، بلکه کسی است که ما بر حسب او در می‌یابیم که فروتر یا فراتر هستیم. فوکو هویت را تمایز نقاب‌ها می‌داند (کلانی، ۱۳۹۹).

استورات هال نیز معتقد است که جهانی‌شدن و دو جهانی‌شدن‌ها، هویت‌های چند لایه‌ای را در درون خود پدید آورده است. از یک طرف ظرفیت انسان از محلی بودن، محلی زندگی کردن و محل‌گرایی، به جهانی‌بودن، در جهان زندگی کردن و به قول رابرتسون خود را عضوی از جهان هشت میلیاردی دانستن منتقل نموده است. از طرفی فشرده‌شدن جهان واقعی تحت تأثیر وسایل ارتباط جمعی سریع، صنعت فرهنگی و هم‌زمان ارتباطات، ظرفیت فزاینده‌ای را برای انسان فراهم آورده است و بنابراین هویت فردی و اجتماعی نیز، افق جهانی پیدا کرده است (زلفعلی‌فام و ابراهیم‌پور، ۱۳۸۷).

جهان مدرن متفاوت از دنیای پیشامدرن، و دارای یک چارچوب سرشار از تجربه نسبت به قبل از آن است، در عین حال جهانی است که اشکال عمیق‌تر تکه‌تکه شدن و سطوح فاصله بین افراد را نسبت به قبل ایجاد کرده است. ثبات کاهش یافته و سنت‌ها و سیستم‌های حمایت سنتی مانند خانواده، اهمیت خود را از دست دادند. نقش خانواده، دین و اقتدار سنتی، کاهش یافته است و تغییر مداوم در مؤسسات مدرن و زندگی اجتماعی باعث شده همه چیز متغیر و انعطاف‌پذیر باشد. افراد از طریق انتخاب، هویت خود را ایجاد و اصلاح می‌کنند و به دلیل ماهیت هویت مدرن، تصمیم‌گیری روزمره و رفتار در این فرایند، بیش از چیزی است که در جوامع سنتی وجود دارد (کاستلز، ۱۳۹۶).

از نظر تاملینسون، هویت محصول جهانی‌شدن و محصول ایجاد و ابقای تعمدی فرهنگ از طریق

1. Foucault
2. Knowledge
3. Power
4. genealogy

رسانه‌هاست (تاملینسون، ۱۳۸۷). در این فرایند نه تنها مواضع هویتی مختلف و پیچیده‌تر، بلکه شیوه‌های متفاوت تعیین هویت فرهنگی در حال پیدایش‌اند (تاملینسون، ۱۳۸۷). از دیدگاه تامپسون نیز، هویت به نمادسازی‌های منطقی و اصولی برای تولید، نگهداری و تغییر خود نیاز دارد و رسانه‌های نوین در فرایند شکل‌دهی هویت، نقش قاطعی را در تولید نمادین ایده‌های خاص از جهان و مکان بر عهده دارند (برگلز<sup>۱</sup> و اولاسون<sup>۲</sup>، ۲۰۱۱).

به عقیده‌ی رابرتسون، مفهوم هویت به طور همزمان در مورد مبنای سنجشی است که عاملان اجتماعی، موجودیت، هویت و کنش خود را بیش از پیش با آن می‌سنجند. در همین خصوص نیز جان گیبینز به چهار نقش رسانه‌ها در زندگی روزمره اشاره می‌کند: رسانه‌ها به فرایند ساختن هویت کمک می‌کنند. مردم با مصرف تولیدات رسانه‌ای، زندگی معمولی‌شان را برای مدتی رها می‌کنند و به چیز دیگری رو می‌آورند؛ بنابراین تجربه زیبایی‌شناختی و فرهنگی، امکانات ویژه‌ای برای خوداندیشی فراهم می‌کند. رسانه‌ها به فرایند معناسازی کمک می‌کنند. رسانه‌ها به ساخت‌مند شدن زندگی روزمره کمک می‌کنند؛ زندگی روزمره مبتنی بر عادت‌هاست و از رسانه‌ها برای عادت بخشیدن به زندگی استفاده می‌شود (قادرزاده و احمدپور، ۱۳۹۸).

از همین روی فهم و بررسی این که هویت مدرن ظهور یافته در میان جوانان شهر اهواز، متأثر از چه زمینه‌هایی بوده و چه ابعادی دارد، مسأله کانونی پژوهش کنونی است.

## روش پژوهش

روش مطالعه حاضر با توجه به موضوع و هدف تحقیق و نیز نحوه سنجش متغیر وابسته، پیمایشی است و جمعیت آماری آن شامل کلیه جوانان ۱۸ تا ۴۲ سال ساکن شهر اهواز در سال ۱۳۹۹ است. طبق آخرین سرشماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵، کل جمعیت شهر اهواز برابر با ۱,۳۰۲,۴۵۶ نفر است. حجم نمونه تحقیق با استفاده از فرمول کوکران، ۳۸۴ نفر برآورده شده است. در این تحقیق، از شیوه نمونه‌گیری سهمیه‌ای استفاده شده است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات، نرم‌افزار SPSS است و ابزار جمع‌آوری اطلاعات برای تمامی متغیرهای پژوهش، پرسش‌نامه محقق‌ساخته است. برای دستیابی به اعتبار ابزار جمع‌آوری اطلاعات، از ضریب «آلفای کرونباخ» استفاده شده که برای متغیرهای چندگویه‌ای پژوهش (گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن، سبک‌های نوین گذران فراغت و کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی) بیش از ۰/۸۰ به‌دست آمد. همچنین برای سنجش روایی ابزار تحقیق، از روایی محتوایی استفاده شده است.

## یافته‌ها

جدول ۱. رابطه میان کاربری شبکه‌های اجتماعی نوین و گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	ضریب همبستگی پیرسون	فرضیات پژوهش
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۴۳۱	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← غرب‌گرایی
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۲۸۷	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← به‌روز بودن
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۱۹۷	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← دنیاگرایی
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۳۳۸	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← سبک زندگی
رد	۰/۰۸۵	۰/۰۸۸	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← ترقی‌خواهی
تأیید	۰/۰۰۱	۰/۱۶۴	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← برابری‌خواهی
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۲۴۳	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← تعلقات فراوطنی
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۳۱۱	کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی ← هویت مدرن

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۱، به کار بردن شبکه‌های اجتماعی مجازی بر گرایش جوانان به هویت مدرن و ابعاد آن مؤثر بوده است؛ یعنی با افزایش یا کاهش استفاده از این شبکه‌ها، گرایش جوانان به هویت مدرن و ابعاد آن تقویت و یا تضعیف خواهد شد. از بین ابعاد هویت مدرن، تنها متغیر ترقی‌خواهی با کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی، رابطه معنی‌داری نداشته است.

جدول ۲. رابطه میان سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت و گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	ضریب همبستگی پیرسون	فرضیات پژوهش
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۲۹۴	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← غرب‌گرایی
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۱۸۲	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← به‌روز بودن
رد	۰/۷۸۸	۰/۰۱۴	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← دنیاگرایی
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۴۲۵	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← سبک زندگی
رد	۰/۵۰۱	۰/۰۳۴	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← ترقی‌خواهی
رد	۰/۳۹۹	۰/۰۴۴	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← برابری‌خواهی
تأیید	۰/۰۰۹	۰/۱۳۳	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← تعلقات فراوطنی
تأیید	۰/۰۰۰	۰/۱۸۵	سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت ← گرایش به هویت مدرن



بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۲، سبک‌های گذران اوقات فراغت بر گرایش به هویت مدرن تأثیر معنادار و مستقیمی دارد. نتایج نشان می‌دهد که بین سبک‌های گذران اوقات فراغت با غرب‌گرایی، به‌روز بودن، سبک زندگی و تعلقات فراوطنی، رابطه مثبت و معناداری دارد. اما بین سبک‌های گذران اوقات فراغت و دنیاگرایی، ترقی‌خواهی و برابری‌خواهی رابطه معنی‌داری یافت نشد. شدت معنی‌داری بین متغیر مستقل تحقیق با متغیر سبک زندگی (۰/۴۲۵) و غرب‌گرایی (۰/۲۹۴) قوی‌تر از بقیه متغیرها می‌باشد.

جدول ۳. رابطه بین تحصیلات و گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن

فرضیات پژوهش	مقوله‌ها	میانگین	مقدار F	سطح معناداری	نتیجه فرضیه
تحصیلات ← غرب‌گرایی	زیر دیپلم	۵۰/۷۲	۷/۶۷۳	۰/۰۰۰	تأیید
	دیپلم	۴۳/۹۳			
	فوق دیپلم	۴۸/۸۶			
	لیسانس	۵۳/۹۶			
	فوق لیسانس و دکتری	۵۰/۵۵			
تحصیلات ← به‌روز بودن	زیر دیپلم	۲۴/۸۹	۲/۰۰۸	۰/۰۹۳	رد
	دیپلم	۲۳/۸۲			
	فوق دیپلم	۲۴/۱۶			
	لیسانس	۲۵/۱۳			
	فوق لیسانس و دکتری	۲۵/۶۰			
تحصیلات ← دنیاگرایی	زیر دیپلم	۳۷/۸۲	۸/۶۴۴	۰/۰۰۰	تأیید
	دیپلم	۳۷/۲۴			
	فوق دیپلم	۳۹/۵۸			
	لیسانس	۴۲/۶۸			
	فوق لیسانس و دکتری	۴۲/۵۵			
تحصیلات ← سبک زندگی	زیر دیپلم	۴۸/۹۶	۳/۵۷۳	۰/۰۰۷	تأیید
	دیپلم	۴۷/۵۸			
	فوق دیپلم	۵۱/۴۸			
	لیسانس	۵۳/۸۵			
	فوق لیسانس و دکتری	۵۲/۶۸			
تحصیلات ← ترقی‌خواهی	زیر دیپلم	۷۵/۴۴	۵/۰۸۳	۰/۰۰۱	تأیید
	دیپلم	۷۱/۸۲			
	فوق دیپلم	۷۶/۲۲			
	لیسانس	۷۷/۷۳			
	فوق لیسانس و دکتری	۸۱/۴۱			

تأیید	۰/۰۰۰	۱۴/۷۰۰	۵۵/۳۴	زیر دیپلم	تحصیلات ← برابری خواهی
			۵۷/۲۴	دیپلم	
			۶۴/۰۷	فوق دیپلم	
			۶۷/۷۴	لیسانس	
			۶۹/۳۴	فوق لیسانس و دکتری	
تأیید	۰/۰۰۰	۵/۸۸۱	۸۱/۷۹	زیر دیپلم	تحصیلات ← تعلقات فراوطنی
			۸۵/۲۵	دیپلم	
			۹۰/۴۵	فوق دیپلم	
			۹۲/۳۴	لیسانس	
			۹۳/۷۹	فوق لیسانس و دکتری	
تأیید	۰/۰۰۰	۹/۳۶۲	۳۷۵/۰۰	زیر دیپلم	تحصیلات ← گرایش به هویت مدرن
			۳۶۶/۸۹	دیپلم	
			۳۹۴/۸۵	فوق دیپلم	
			۴۱۳/۴۴	لیسانس	
			۴۱۵/۹۵	فوق لیسانس و دکتری	

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳، بین تحصیلات پاسخگویان و گرایش به تمام ابعاد هویت مدرن به استثنای بُعد به‌روز بودن، رابطه معناداری مشاهده می‌شود. همچنین گرایش به تمام ابعاد هویت مدرن در افراد با سطح تحصیلات «لیسانس» و «فوق لیسانس و دکتری»، بالاتر از سایر گروه‌های تحصیلی است.

جدول ۴. رابطه میان جنسیت و گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن

فرضیات پژوهش	مقوله‌ها	میانگین	مقدار t	سطح معناداری	نتیجه فرضیه
جنسیت ← غرب‌گرایی	مرد	۴۹/۳۹	-۳/۲۸۹	۰/۰۰۱	تأیید
	زن	۵۲/۸۲			
جنسیت ← به‌روز بودن	مرد	۲۴/۴۶	-۲/۵۳۲	۰/۰۱۲	تأیید
	زن	۲۵/۴۹			
جنسیت ← دنیاگرایی	مرد	۳۹/۵۹	-۵/۱۷۰	۰/۰۰۰	تأیید
	زن	۴۳/۰۶			
جنسیت ← سبک زندگی	مرد	۴۹/۸۰	-۴/۹۸۶	۰/۰۰۰	تأیید
	زن	۵۴/۷۴			
جنسیت ← ترقی خواهی	مرد	۷۷/۶۳	-۰/۴۰۵	۰/۶۸۶	رد
	زن	۷۸/۱۳			
جنسیت ← برابری خواهی	مرد	۶۲/۵۶	-۵/۵۲۰	۰/۰۰۰	تأیید
	زن	۶۹/۰۸			

جنسیت ← تعلقات فراوطنی	مرد	۸۹/۴۵	-۲/۲۶۴	۰/۰۲۴	تأیید
	زن	۹۲/۷۳			
جنسیت ← گرایش به هویت مدرن	مرد	۳۹۲/۹۱	-۴/۳۳۸	۰/۰۰۰	تأیید
	زن	۴۱۶/۰۸			

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۴، بین جنسیت پاسخگویان و گرایش به تمام ابعاد هویت مدرن به استثنای بُعد ترقی خواهی، رابطه معناداری مشاهده می‌شود. همچنین گرایش به تمام ابعاد هویت مدرن در زنان بالاتر از مردان است.

#### جدول ۵. رابطه میان سن و گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن

فرضیات پژوهش	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری	نتیجه فرضیه
سن ← غرب گرایی	۰/۱۴۳	۰/۰۰۵	تأیید
سن ← به روز بودن	۰/۱۱۱	۰/۰۰۱	تأیید
سن ← دنیاگرایی	۰/۰۴۶	۰/۳۷۲	رد
سن ← سبک زندگی	۰/۲۹۰	۰/۰۰۷	تأیید
سن ← ترقی خواهی	۰/۲۰۹	۰/۰۰۰	تأیید
سن ← برابری خواهی	۰/۰۶۷	۰/۱۹۰	رد
سن ← تعلقات فراوطنی	۰/۲۵۶	۰/۰۰۰	تأیید
سن ← گرایش به هویت مدرن	۰/۲۶۴	۰/۰۰۱	تأیید

مطابق با نتایج جدول ۵، بین سن و گرایش به هویت مدرن، رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر با ۰/۲۶۴ می‌باشد. همچنین بین سن و ابعاد غرب گرایی، به روز بودن، سبک زندگی، ترقی خواهی و تعلقات فراوطنی، رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد که قوی ترین رابطه مربوط به رابطه بین سن و سبک زندگی (۰/۲۹۰) است.

#### جدول ۶. رابطه میان پایگاه اجتماعی- اقتصادی و گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن

فرضیات پژوهش	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری	نتیجه فرضیه
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← غرب گرایی	۰/۰۷۰	۰/۱۷۳	رد
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← به روز بودن	۰/۱۸۶	۰/۰۰۰	تأیید
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← دنیاگرایی	۰/۰۹۳	۰/۰۶۹	رد
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← سبک زندگی	۰/۳۴۴	۰/۰۰۲	تأیید
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← ترقی خواهی	۰/۲۰۲	۰/۰۰۰	تأیید
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← برابری خواهی	۰/۳۲۵	۰/۰۱۴	تأیید
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← تعلقات فراوطنی	۰/۱۱۴	۰/۰۲۵	تأیید
پایگاه اجتماعی- اقتصادی ← گرایش به هویت مدرن	۰/۳۵۱	۰/۰۰۳	تأیید

مطابق با جدول ۶، بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و گرایش به هویت مدرن، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی پیرسون مشاهده شده بین این دو متغیر (۰/۳۵۱) می‌باشد که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ای متوسط میان آنهاست. همچنین پایگاه اجتماعی-اقتصادی با برخی ابعاد هویت مدرن مانند به‌روز بودن، ترقی‌خواهی، سبک زندگی، برابری‌خواهی و تعلقات فراوطنی نیز، رابطه مثبت و معنی‌داری دارد. قوی‌ترین رابطه بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی با سبک زندگی (۰/۳۴۴) است. بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی با غرب‌گرایی و دنیاگرایی، رابطه معنی‌داری مشاهده نشده است.

### تحلیل رگرسیون خطی چندگانه

در جدول ۷، مقدار ضریب همبستگی چندگانه (R) بین متغیرهای مستقل مورد بررسی با متغیر وابسته هویت مدرن، ۰/۵۱۷ است که نشان‌دهنده همبستگی نسبتاً خوبی بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش است. همچنین با توجه به مقدار ضریب (R<sup>۲</sup>) می‌توان گفت ۰/۳۹۶ درصد از تغییرات هویت مدرن به وسیله متغیرهای مستقل تحقیق تبیین می‌شود.

از سوی دیگر با توجه به این که سطح معنی‌داری جدول خلاصه مدل رگرسیونی برای همه متغیرهای مستقل کمتر از ۵ درصد است، لذا می‌توان نتیجه گرفت که الگوی رگرسیونی این پژوهش الگوی نسبتاً خوبی است و متغیرهای مستقل قادرند تغییرات مربوط به متغیر وابسته را پیش‌بینی کنند. همچنین مقدار بتای ارائه شده در جدول ۸ نشان می‌دهد که به ازای افزایش یک واحد انحراف استاندارد در متغیرهای مستقل به مقدار بتای آن متغیرها، بر متغیر وابسته افزوده می‌شود. بر اساس نتایج جدول فوق می‌توان گفت متغیر کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی، بهترین پیشگوی متغیر هویت مدرن به شمار می‌رود، چرا که بیشترین مقدار بتا را دارد (۰/۳۰۵).

جدول ۷. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه‌ی متغیرهای پیش‌بین با گرایش به هویت مدرن به روش همزمان

سطح معناداری	R <sup>۲</sup>	R
۰/۰۰۰	۰/۲۶۸	۰/۵۱۷

جدول ۸. خلاصه مدل رگرسیونی و مشخصه‌های آماری به روش رگرسیون همزمان

شاخص‌های آماری	B	خطای استاندارد	Beta	مقدار T	سطح معناداری
مقدار ثابت	۱۵۴/۳	۲۲/۳۳		۶/۹۱	۰/۰۰۰
جنسیت	۲۲/۹۲	۴/۷۹	۰/۲۱۴	۴/۷۸	۰/۰۰۰
سن	۱/۶۸	۰/۳۸۳	۰/۱۹۹	۴/۳۸	۰/۰۰۰
تحصیلات	۹/۳۱	۱/۸۴	۰/۲۴۰	۵/۱۲	۰/۰۱۶
طبقه اجتماعی-اقتصادی	۶/۳۱	۲/۷۴	۰/۱۰۵	۲/۳۰	۰/۰۲
کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی	۱/۱۳	۰/۱۹۴	۰/۳۰۵	۵/۸۴	۰/۰۰۰
سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت	۰/۲۸۶	۰/۱۵۶	۰/۱۹۰	۲/۸۳	۰/۰۰۱

## بحث و نتیجه گیری

در دوره کنونی که عصر بازاندیشی نیز بدان اطلاق می‌شود، تحولات عظیمی رخ داده که در بطن آن، هویت‌ها نیز تغییر یافته‌اند. این تحولات شامل گذار از هویت‌های محلی، بومی و سنتی به نوع جدیدی از هویت با خصایص جهانی، فراملی و مدرن شده است. شکل‌گیری هویت مدرن و ابعادش را از این منظر باید نگرست. از نظر گیدنز با بسط فرایند مدرنیته، منابع سنتی هویت‌بخش به تدریج رو به اضمحلال و تحلیل می‌رود، تا حدی که قدرت استیلای خود را بر معنادهی به هویت کنشگران از دست می‌دهد. فرایند مدرنیته با فضا مند کردن زندگی اجتماعی، زمینه رهایی فرد از دایره تنگ نهادها و عوامل سنتی هویت‌سازی را فراهم می‌آورد.

مطابق یافته‌های پژوهش در شهر اهواز نیز، عوامل زمینه‌سازی باعث شده‌اند که اقبال افراد به خصوص قشر جوان به سمت ابعاد هویتی مدرن گسترش یابد. از جمله این عوامل می‌توان به افزایش سطح تحصیلات افراد، وضعیت اقتصادی-اجتماعی آنان، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و اینترنتی در سطح گسترده و نیز گسترش فعالیت‌های فراغتی مدرن اشاره کرد که همه نشانگر سبک زندگی مدرن هستند.

بر مبنای یافته‌های پژوهش، سهم رسانه‌ها در شکل‌دادن به هویت‌ها برجسته است. در این پژوهش رابطه میان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یکی از فراگیرترین اشکال رسانه و شکل‌گیری و ابعاد هویت مدرن معنادار است و علاوه بر آن نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره حاکی از آن است که کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی، قوی‌ترین تبیین‌کننده‌ی گرایش به هویت مدرن بوده است.

فرضیه اول پژوهش به بررسی تأثیر تقویت‌کننده کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی بر ابعاد هویت مدرن پرداخته است. نتایج حاصل از تحلیل فرضیات نشان می‌دهد بین کاربری شبکه‌های اجتماعی مجازی و گرایش به هویت مدرن و ابعاد آن، رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد. این موضوع در راستای نتایج پژوهش‌های ذکایی و خطیبی (۱۳۸۵)، کیان‌پور و همکاران (۱۳۹۳)، مهدی‌زاده و توفیقی (۱۳۹۵)، افشاریان (۱۳۹۶)، لانگ و همکاران (۲۰۱۷) است.

فرضیه دوم پژوهش، به بررسی رابطه معنادار بین تأثیر سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت بر تقویت ابعاد هویت مدرن، اختصاص دارد. بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، بین سبک گذران فراغت و گرایش به هویت مدرن، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته در راستای تأیید نتایج پژوهش ساروخانی و میرزایی ملکیان (۱۳۹۲) است که نشان می‌دهند هر چه افراد از فراغت‌های مدرن مانند فراغت‌های مجازی و ماهواره بیشتر استفاده کنند، گرایش به ابعاد مختلف هویت مدرن در آنان بیشتر تقویت می‌شود. تأثیرگذاری سبک‌های نوین گذران اوقات فراغت بر هر یک از ابعاد هویت مدرن به این صورت بوده است که هر چه افراد گرایش بیشتری به استفاده از سبک‌های مدرن فراغتی داشته باشند، متناسب با آن، بیشتر به سمت غرب‌گرایی نیز حرکت می‌کنند. همچنین سبک فراغتی مدرن با به‌روز بودن همراه است. در این زمینه می‌توان از نظریه مصرف‌نمایشی و بلن سود جست. به اعتقاد و بلن، سبک مصرفی اشیاء مادی و فرهنگی در افراد، برای آنان نوعی جنبه متظاهرانه دارد که با آن علاوه بر تأمین نیازهای روزمره، نوعی تشخص نیز برای خود کسب می‌کنند و از این طریق، خود را دارای ویژگی خاصی معرفی می‌کنند.

در فرضیه دیگر این پژوهش به بررسی رابطه بین تحصیلات و ابعاد هویت مدرن پرداخته شده است. با توجه به نتایج ارائه شده، بین تحصیلات و گرایش به هویت مدرن رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بدین معنی که هر چه فرد از تحصیلات بالاتری برخوردار باشد، ابعاد هویت مدرن به گونه‌ای قوی‌تر در وی تثبیت می‌شود. در این پژوهش، قوی‌ترین همبستگی بین تحصیلات و بُعد برابری‌خواهی از ابعاد هویت مدرن مشاهده شده است. یکی از نمودهای مدرنیته آن است که افراد خواستار سطحی برابر از شرایط برای گذران زندگی‌شان هستند. در ایران نیز از آن‌جا که افراد باسواد به حقوق خود آگاهی بیشتری دارند، در نتیجه سطح مطالبه‌گری آنان برای برقراری عدالت و ایجاد شرایطی برابر برای همه افزایش خواهد یافت.

همچنین بین جنس و ابعاد هویت مدرن، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. البته این نتیجه‌گیری کلی، دارای جزئیات مهم‌تر و قابل توجهی است. در دنیای امروزه مد و مدگرایی یکی از پدیده‌های جهانی و مظهر مهمی از مدرنیته به شمار می‌آید. کسی که از مد استفاده می‌کند و مطابق مدهای جهانی پیش می‌رود می‌خواهد با این کار به‌روز بودن خود را که یکی از ابعاد هویت مدرن است نشان دهد. زنان ایرانی نیز در دهه‌های اخیر با ورود مدرنیته به ایران و آشنایی با مختصات آن، تلاش کرده‌اند که از قافله‌ی جهانی مُد عقب نمانند و بنابراین به اشکال مختلف تلاش کرده‌اند که هر روزه خود را به سطح قابل قبولی در این زمینه برسانند. بنابراین می‌توان گفت زنان نسبت به مردان، با میانجی‌گری متغیر مُد، گرایش بیشتری به سمت ابعاد هویتی مدرن دارند.

بین سن و گرایش به هویت مدرن نیز، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بدین معنی که می‌توان گفت هر چه افراد از نظر سنی جوان‌تر باشند، گرایشی بیشتری به سمت ابعاد هویت مدرن خواهند داشت. نتایج مذکور حاکی از این است که سبک زندگی مدرن در جوانان کم‌سن‌تر که هنوز شخصیت فرد تکمیل و تثبیت کامل نیافته، راحت‌تر قابل پذیرش و نهادینه شدن است.

بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی و ابعاد هویت مدرن، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بورديو معتقد است که افراد متعلق به هر طبقه دارای منش و سلیقه‌های مشابهی‌اند که این خود به بازتولید طبقات و قشرهای اجتماعی کمک می‌کند. بنا بر نظریه‌های مطرح شده، سطح پایگاه اجتماعی هر فرد می‌تواند در تحقق هر امر اجتماعی در افراد تأثیر جدی داشته باشد. هویت نیز به عنوان یکی از مهم‌ترین ابعاد هر انسان از این قاعده مستثنی نیست. بدین معنی که هر چه افراد سطح پایگاه اجتماعی و اقتصادی بالاتری داشته باشند، به تبع دسترسی بیشتری به ابعاد گوناگون سرمایه خواهند داشت و بنابراین زودتر از بقیه‌ی افراد جامعه با دنیا و تغییرات آن آشنا خواهند شد و در نتیجه سریع‌تر تغییرات و گرایش به سمت ابعاد هویت مدرن را خواهند پذیرفت.

## منابع

- افشاریان، ندا. (۱۳۹۶). پیش‌بینی شکل‌گیری هویت مدرن در دانشجویان دختر بر اساس میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، ۲۴ (۸۹)، ۱۴۷-۱۲۱.
- بروجردی، مهرزاد. (۱۳۹۵). روشنفکران ایرانی و غرب، ترجمه جمشید شیرازی، تهران، فرزانه روز.
- تاملینسون، جان. (۱۳۸۷). جهانی شدن و هویت فرهنگی، ترجمه الهام کریمی، پژوهشنامه هویت، (۱۲) ۱۹، ۵۲-۷۰.
- ساروخانی، باقر؛ میرزایی ملکیان، محمد. (۱۳۹۲). رابطه بین نحوه گذران اوقات فراغت و هویت ملی جوانان شهر تهران، مجله مطالعات جامعه‌شناختی ایران، ۱ (۲)، ۲۸-۱.
- ذکایی، محمدسعید؛ خطیبی، فاخره. (۱۳۸۵). رابطه حضور در فضای مجازی و هویت مدرن؛ پژوهشی در بین کاربران اینترنتی جوان ایرانی، فصلنامه علوم اجتماعی، (۱۲) ۳۳، ۱۵۳-۱۱۱.
- ریتزر، جورج. (۱۳۹۴). نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- زلفعلی‌فام، جعفر؛ ابراهیم‌پور، داود. (۱۳۸۷). بررسی تأثیر صنعت فرهنگ بر هویت اجتماعی با تأکید بر شبکه‌های اجتماعی ماهواره‌ای، مجله رسانه، (۲۸) ۷۶، ۲۰۲-۱۷۵.
- قادرزاده، امید؛ احمدپور، مریم. (۱۳۹۸). کاربری اینترنت و تأثیر آن بر هویت اجتماعی: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه کردستان، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی، ۱۸ (۳۹)، ۶۸-۳۵.
- کاستلز، امانوئل. (۱۳۹۶). عصر اطلاعات: قدرت هویت، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: طرح نو.
- کیان‌پور، مسعود؛ عدلی‌پور، صمد و ملک‌احمدی، حکیمه. (۱۳۹۳). تعامل در فیس‌بوک و تأثیر آن بر هویت مدرن جوانان شهر اصفهان، مجله جهانی رسانه، ۹ (۲)، ۱۵۴-۱۳۲.
- کلانی، محمدرضا. (۱۳۹۹). تبارشناسی هویت مدرن در ایران، تهران: نشر فرهنگ روز.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۸). جامعه‌شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۹). پیامدهای مدرنیت، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز.
- مهدی‌زاده، سیدمحمد؛ توفیقی، مظاهر. (۱۳۹۵). رابطه حضور در فضای مجازی و هویت مدرن، فصلنامه رسانه، ۲۶ (۳)، ۱۷۹-۲۰۰.
- برگر، پیتروال و لاکمن، توماس. (۱۳۹۸). ساخت اجتماعی واقعیت؛ رساله‌ای در جامعه‌شناسی شناخت، ترجمه فریبرز مجیدی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- کوشافر، محسن. (۱۳۹۸). تأثیر ارزش‌های مدرن بر مشروعیت سیاسی جمهوری اسلامی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه خوارزمی تهران.
- جنکینز، ریچارد. (۱۳۹۹). هویت اجتماعی، ترجمه تورج یاراحمدی، نشر شیرازه.
- جی‌دان، رابرت. (۱۳۹۹). نقد اجتماعی پست مدرنیت، ترجمه صالح نجفی، نشر شیرازه.
- عاملی، سعیدرضا. (۱۳۹۹). جهانی شدن‌ها: مفاهیم و نظریه‌ها، فصلنامه ارغنون، ۲۴، ۱-۵۸.
- فاضلی، نعمت‌الله. (۱۳۹۸). مدرن یا امروزی شدن فرهنگ ایران، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

- Berglez, P. & Olausson, U. (2011). "Intentional and Unintentional Transnationalism: two Political Identities Repressed by National Identity in the News Media", *National Identities*, 13(1), 35-49.
- Chou, A., & Lim, B. (2010). A Framework for measuring happiness in online social network. *Information system*, 1(1), 198-203.
- Dunn, T. & Castro, A. (2020). Postmodern society and the Individual: The structural characteristics of postmodern society and how they Shape who we Think we Are. *Social Science Journal*, n 5.
- Fine, Alan & Manniny, Philip. (2020), Erving Goffman. In RitzerGoerg (eds) "The Blackwell companion to major modern social Theorists". Oxford Black well.
- Foucault, Michel (1972). *The Archaeology of Knowledge*, New York: Pantheon Books.
- Grasmuck, S. (2018). Social Networks and Identity. *Journal of ComputerMediated Communication*, Vol. 15, No. 2, Pp. 158-188.
- Kelley, F. (2019). *Face-Time: The Construction of Identity on Social Networks*. London: Wadsworth.
- Long, et al. (2017) "Impact of Internet on Adolescent Self-Identity Development", *China Media Research*, 3(1), 45-47.